

LUONNONMUKAISEN MAATALOUSTUOTANNON VALVONTA 2023

Tämä kirje sisältää ohjeita ja tietoja ajankohtaisista luonnonmukaisen maataloustuotannon valvontaan liittyvistä asioista.

YLEISTÄ LUOMUTUOTANNON VALVONNASTA

1. Luomutarkastukset vuonna 2023
2. Valmistautuminen luomutarkastukseen
3. Näytteenotto luomutiloilla
4. Uudet luomutuotanto-ohjeet
5. ELY-keskusten ja Ruokaviraston luomuvalvonta-asiantuntijoiden yhteystietoja

AJANKOHTAISTA LUOMUKASVINILJELYTUOTANNON VALVONNASTA

1. Perehdy uusiin luomukasvintuotannon ehtoihin
2. Muutoksia ja täydennyksiä peltokasvien viljelykiertojen vähimmäisvaatimuksiin
3. Luomulisäysaineistorekisteri, kansallinen luettelo ja luvat käyttää tavanomaista lisäysaineistoa vuonna 2023
4. Luettelot luomutuotantoon soveltuvista tuotantopanoksista internetissä

AJANKOHTAISTA LUOMUELÄINTUOTANNON VALVONNASTA

1. Mitä muutoksia EU:n uusi luomuasetus toi kotieläinsektorille?
2. Lintuinfluenssa ja siipikarjan ulkoilu
3. Eläinten myynti ja osto
4. Luomukotieläinten ruokinta vaatii tarkkuutta
5. Tuoteselosteet talteen tarkastusta varten
6. Lääkinnän aloitus terveydenhoitosuunnitelmaan kuuluvilla tiloilla

YLEISTÄ LUOMUTUOTANNON VALVONNASTA VUONNA 2023

1. Luomutarkastukset vuonna 2023

Luomutarkastuksia maataloilla tehdään koko kalenterivuoden ajan ja osa tarkastuksista tehdään kasvukauden ulkopuolella. Vuosittaisten tarkastusten lisäksi osalle toimijoista, vähintään 10 %, tehdään ylimääräisiä tarkastuksia. Ilman ennakoilmoitusta tehtäviä tarkastuksia tehdään kaikista valvontatoimista (vuosittaiset tarkastukset, ylimääräiset tarkastukset ja luomu näytteenotto) vähintään 10 prosenttia.

Jäljitettävyyden ja taseiden tarkastukset

Uuden EU-asetuksen mukaan jokaisen paikan päällä tehtävien tarkastusten on sisällettävä kirjanpitoasiakirjojen tarkastuksena tehtävät jäljitettävyyden tarkastus ja massatase tarkastus. Jäljitettävyyden tarkastuksessa on tarkoitus selvittää, ovatko toimijan tuottamat tai vastaanottamat tuotteet tuotantoehtojen mukaisia. Massatase tarkastuksessa määritetään tuotteiden panoksen (raaka-aineiden) ja tuotoksen eli lopputuotteiden tase. Tarkastaja valitsee yhden tuotteen tai raaka-aineen, jonka taseen hän käy läpi tarkastuksella tietyllä aikavälillä. Alkutuotannossa massatase tarkastusten huomio on raaka-aineiden taseissa (varastotaseissa), kun tilalla ei ole tuotteiden valmistusta (lopputuotteiden tase).

2. Valmistautuminen luomutarkastukseen

Asiakirjat luomutarkastusta varten

Varmista ennen luomutarkastusta, että tarvittavat asiakirjat ovat päivitetty ja saatavilla. Varmista myös, että ne verokirjanpidon tositteet, joilla on merkitystä luomutarkastusten kannalta, ovat saatavissa tarkastuksen yhteydessä:

- **Luomusuunnitelmat** (kasvintuotanto ja eläintuotanto):
 - Kasvintuotannon luomusuunnitelma. Katso myös kappale 4. Uudistettu luomusuunnitelmamalli
 - Huom! Erillisiä, paperisia peltolohkokarttoja ei tarvita niiltä osin, kun tiedot ovat saatavissa internetistä, esim. www.peltolohkot.fi.
 - Eläintuotannon osalta tulee varmistaa, että suunnitelma on yksityiskohtainen ja sisältää mm. mahdolliset poikkeusjärjestelyt.
- **Kopio tukihakemuksen kasvulohkolomakkeesta 102B tai tallennusilmoitus**
 - Tarkemmat ohjeet viljelijätukien hakuoppaasta: Ruokavirasto > Tuet > Maatalous > Hakuoppaat ja - ohjeet [Hakuoppaat ja -ohjeet - Ruokavirasto](#).
- **Varastokirjanpito taseineen**
 - Varmista, että käytössäsi on varastokirjanpidon mallilomake tai muu systemaattinen tapa varastokirjanpitoon ja taseiden laskemiseen. Huomioi varastokirjanpidossa myös erot arvioitujen varastomäärien ja tilitysten välillä sekä mahdolliset hävikit.
- **Kasvulohkokohtaiset muistiinpanot**
- **Ajantasaiset eläinluettelot**
- **Tositteet tilalle saapuneista ja tilalta lähteneistä tuotantopanoksista ja tuotteista**, esim:
 - lisäysaineiston alkuperän osoittavat ostotositteet ja vakuustodistukset
 - tavarantoimittajien luomusertifikaatit (=luomutodistukset) löytyvät myös [Traces-järjestelmän hakupalvelusta](#), josta voit niitä tarkastaa, tulostaa ja tallentaa.
 - asiakirjat, joilla osoitetaan ostettujen ja vastaanotettujen tuotteiden täyttävän luomuehtojen vaatimukset (esim. saateasiakirjat, vaatimuksenmukaisuusvakuutukset ja viljapassit)
- **Mahdolliset selvitykset, sopimukset ja luvat**, kuten:
 - selvitys hankitun lannan laajaperäisyydestä (ei saa olla viittä vuotta vanhempi)
 - vuokra- ja alihankintasopimukset
 - luvat tavanomaisen lisäysaineiston käyttöön ja muut toimijakohtaiset luvat
 - eläintuotannon luvat

Vuosikysymys 2023: Onko toimija tietoinen lainsäädännön muutoksista ja mistä ohjeet löytyvät?

ELY-keskukset ja Ruokaviraston selvittävät toimijoiden tietoisuutta muuttuneesta luomulainsäädännöstä. Luomutarkastaja arvioi tiedotuksen ja viestinnän onnistumista kolmella kysymyksellä:

1. Onko viranomaisten (Ruokavirasto/ELY) tiedottaminen ohjeista tavoittanut toimijan?
2. Onko toimija käyttänyt Ruokaviraston nettisivuja ja löytänyt tarvitsemansa ohjeet?
3. Onko toimija saanut vastauksen kysymykseensä lukemalla Ruokaviraston ohjeita luomutuotannosta?

Vuosikysymykset auttavat osaltaan tunnistamaan, miten viranomaisen on onnistunut tiedottamisessa.

Tarkastuskertomuksen allekirjoittaminen sähköistä tarkastuslomaketta käytettäessä

Suurin osa luomukasvintuotannon tarkastuskertomuksista tehdään sähköisellä lomakkeella (Luova). Kun luomutarkastus on tehty Luovalla, saat tarkastuksesta kuittauspyynnön sähköpostiisi. Tämän sähköpostin linkistä tehty kuittaus korvaa paperisen tarkastuslomakkeen allekirjoituksen. Sähköpostiin lähetetty kuittauspyyntö-linkki tarkastuksesta on voimassa vain lähetyksivuorokauden klo.24.00 asti, joten muistathan kuitata ajoissa sähköpostiisi tulleen kuittauspyyntö sähköpostin.

Tarkastuksen yhteenveto on kuittauspyyntö sähköpostin liitteenä pdf:nä.

Luomuvalvonnan maksut vuonna 2023

Vähäriskisen toimijan valvonnan perusmaksu vuonna 2023 on 160 euroa. Vähäriskisiä toimijoilla tarkoitetaan luomutiloja, joilla on peltoviljelyä alle 120 ha tai ns. perusmallin mukaisia luomukeruu-alueita. Jos tilalla on kasvihuoneita tai peltoviljelyn lisäksi muita tuotantosuuntia (esimerkiksi luomueläintuotantoa), peritään toimijalta valvonnan perusmaksu (300 euroa). Lisäksi luomutilojen tarkastuksista peritään tuntihinta 144 euroa/tunti jokaiselta alkavalta puolelta tunnilta.

Luonnonmukaisen tuotannon valvonnasta perittävät maksuista määrätään maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa Ruokaviraston maksullisista suoritteista (1193/2021, 1257/2022). [Hinnasto - Ruokavirasto](#)

Valvonnasta eroaminen tai muutokset toiminnassa

Ilmoita valvonnasta eroamisesta kirjallisesti oman alueesi ELY-keskukselle. Jos sinulla on varastossa tuotteita, joita haluat markkinoida luomutuotteina, jää luomuvalvontaan varastojen osalta. Ilmoita myös, jos olet lopettanut valmistustoiminnan, jotta ELY-keskus ei toimeksianna tarkastusta turhaan. Jos tilan toiminnassa tapahtuu muita muutoksia, ilmoita myös niistä ELY-keskukselle hyväksytyä ajoin. Lomake: [muutosilmoitus_-fi.pdf \(ruokavirasto.fi\)](#)

3. Näytteenotto luomutiloilla

Ruokavirasto laatii valtakunnallisen suunnitelman näytteenottoa varten luomutuotannossa kiellettyjen aineiden ja tuotantomenettelyjen, kuten torjunta-aineiden, muuntogeenisten organismien ja lisäaineiden käytön valvomiseksi. Suunnitelmaan perustuvia näytteitä otetaan pääasiassa luomutarkastuksen yhteydessä, ja vain tarvittaessa erillisillä käynneillä. Näytteitä otetaan myös luomuviljan vastaanottopisteissä, joissa on automaattisia näytteenottolaitteistoja. Näytteitä ottavat Ruokaviraston valtuuttamat tarkastajat ja ELY-keskusten henkilökunta.

Muusta kuin näytteenottosuunnitelmaan perustuvasta näytteenotosta ja näytteen analysoinnista peritään maksu (503 euroa/näyte).

4. Uudistettu luomusuunnitelmamalli

Luomusuunnitelma on toimijan allekirjoittama kuvaus luomutilan tuotantoyksiköistä ja luomuasetuksen asetuksen mukaisesti toteutettavista toimista sekä käytännön toimenpiteistä noudattamisen varmistamiseksi. Uudistettu luomusuunnitelmamalli huomio uuden EU-luomuasetuksen mukaiset muutokset.

Päiväys
20.4.2023

Dnro
2446/04.02.20.10/2023

Erityisesti suunnitelmamallin osa 4 (Dokumentointi ja jäljitettävyyden varmistaminen) ja osa 5 (Riskit ja niiden hallinta) sisältävät huomattavia muutoksia vanhaan malliin. Uudistetun luomusuunnitelman ja perusteelliset täyttöohjeet löydät täältä [Luomun lomakkeet ja ohjeet - Ruokavirasto](#) > Luomusuunnitelma.

4. Luomusertifikaatit löytyvät sähköisestä rekisteristä

Luomusertifikaatti eli luomutodistus luodaan komission ylläpitämässä Traces-järjestelmässä. ELY-keskus myöntää sertifiointitoimijalle. Luomusertifikaatti osoittaa valvontaan kuulumisen ja luomusertifikaatilla on ainakin seuraavat tiedot:

- Toimijan tai toimijaryhmän yleiset tiedot
- Toimijan tai toimijaryhmän luomutoiminta
- Tuoteluokat, joille toimija on saanut luomuhyväksynnät
- Viranomaisen vahvistus

Myönnetty luomusertifikaatit löydät [Traces-järjestelmän hakupalvelusta](#). Järjestelmä toimii parhaiten Chrome, Firefox tai Edge-selaimilla.

5. ELY-keskusten ja Ruokaviraston luomuvalvonta-asiantuntijoiden yhteystietoja

Lisätietoja saa ELY-keskuksen ja Ruokaviraston luomuasiantuntijoilta. Kysymyksiä, ilmoituksia, hakemuksia ja muita asiakirjoja voi toimittaa ELY-keskuksiin myös sähköpostilla.

Lähetä ELY-keskuksen luomuvalvontaa koskevat kysymyksesi ensisijaisesti yhteissähköpostiosoitteeseen ja toissijaisesti suoraan luomuasiantuntijalle.

Muista lähettää hakemukset ja ilmoitukset aina kirjaamoon.

Kaikkien ELY-keskusten kirjaamon osoite on samaa muotoa eli esimerkiksi: kirjaamo.uusimaa@ely-keskus.fi. Ruokaviraston kirjaamon osoite on kirjaamo@ruokavirasto.fi. ELY-keskusten sähköpostiosoitteet ovat muotoa etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi ja Ruokaviraston etunimi.sukunimi@ruokavirasto.fi. Ruokaviraston luomuvalvonnan sähköpostilaatikat: luomulisaysaineisto@ruokavirasto.fi ja luomuelintarvike@ruokavirasto.fi.

Ruokaviraston luomuasiantuntijoiden yhteystietoja:

yksikönjohtaja Tiina Lapveteläinen

jaostopäällikkö Beata Meinander

alkutuotanto: erityisasiantuntija Merja Manninen (eläintuotanto), erityisasiantuntija Sampsa Heinonen (kasvintuotanto)

rehut: ylitarkastaja Nora Mäntysaari

lisäysaineistot, ELMO: ylitarkastaja Leena Kankaanpää

elintarvikkeet: erityisasiantuntija Teija Linden, erityisasiantuntija Marika Määttä, erityisasiantuntija Tarja Vanninen (vientä), erityisasiantuntija Anne Relander 30.4.2023

asti (näytteenotto), erityisasiantuntija Liina-Lotta Nousiainen (vähittäiskauppa)

Luomuaurinko -merkki, lomakkeet: suunnittelija Saira Rake

tietojärjestelmät; LUOVA, TOUKO: ylitarkastaja Virpi Aspelin-Nieminen

luomuvalvonnan alkutuotannon ELY-ohjaus: erityisasiantuntija Marja Pulkkinen

juristi Sofia Lakka

Päiväys
20.4.2023

Dnro
2446/04.02.20.10/2023

ELY-keskusten ja niiden luomuvalvonta-asiantuntijoiden yhteystietoja

ELY-keskus	Yhteissähköposti	Osoite	Yhteyshenkilö	Puhelin
Uusimaa	uudely.luomu@ely-keskus.fi	PL 36, 00521 Helsinki	Tobias Bruce puhelinvaihte	02950 21143 02950 21000
Varsinais-Suomi	luomu.varsinais-suomi@ely-keskus.fi	PL 236, 20101 Turku	Eila Strang Kitty Enberg	02950 22667 02950 22555
Satakunta		PL 266, 28101 Pori	Mirella Levomäki Teija Rinne	02950 22063 02950 22075
Häme		PL 29, 15141 Lahti	Merja Kohvakka Annemari Sillanpää Emilia Kavuncu	02950 25061 02950 25047 02950 25167
Pirkanmaa		PL 297, 33101 Tampere	Marika Arrajoki-Alanen	02950 36040
Kaakkois-Suomi	luomu.kaakkois-suomi@ely-keskus.fi	PL 1041, 45101 Kouvola	Jaana Saukko Marjut Henttonen	02950 29012 02950 27329
Etelä-Savo	luomu.ymparistosopimus.etela-savo@ely-keskus.fi	PL 164, 50101 Mikkeli	Anne Manninen	02950 24262
Pohjois-Savo	luomu.pohjois-savo@ely-keskus.fi	PL 2000, 70101 Kuopio	Anni Markkanen Saara Markkanen	02950 16605 02950 26076
Pohjois-Karjala		PL 69, 80101 Joensuu	Merja Ignatius Taru Hjalmarsson	02950 26054 02950 26071
Keski-Suomi	luomu.keski-suomi@ely-keskus.fi	PL 250, 40101 Jyväskylä	Kari Alatalo Aki Yli-Mannila	02950 24148 02950 24281
Etelä-Pohjanmaa	luomu.e-p@ely-keskus.fi	PL 156, 60101 Seinäjoki	Tuomo Saarinen Essi Kiili Anu Köykkä	02950 27339 02950 27648 02950 27580
Pohjanmaa, Vaasa		PL 131, 65101 Vaasa	Tomas Råfså Jan Flemming	02950 28609 02950 28548
Pohjanmaa, Kokkola		PL 240, 67101 Kokkola	Lars Björkgård	02950 28540
Pohjois-Pohjanmaa	luomu.pohjois-pohjanmaa@ely-keskus.fi	PL 86, 90101 Oulu	Johanna Honkanen Anna-Leena Vierimaa	02950 38058 02950 38073
Kainuu	luomu.kainuu@ely-keskus.fi	PL 115, 87101 Kajaani	Katie Halonen	02950 23583
Lappi	valvonta.lappi@ely-keskus.fi	PL 8060, 96201 Rovaniemi	Heidi Nikkilä	02950 37326

AJANKOHTAISTA LUOMUKASVINILJELYTUOTANNON VALVONNASTA

1. Pehdy uusiin luomukasvintuotannon ehtoihin

Uudistetuissa [luonnonmukaisen kasvintuotannon ehdoissa](#) Ruokavirasto antaa näkemyksensä siitä, miten EU:n luomusasetusta tulisi soveltaa kasvintuotantoon. Uuden ohjeistuksen rinnalla tulee huomioida myös muut luomutuotantoa koskevat Ruokaviraston ohjeet, [Luomutuotannon yleiset ehdot](#), [Eläintuotannon ehdot - Ruokavirasto](#) ja [Luomutuotannon valvonta](#).

Kasvintuotantoon liittyviä malliasiakirjoja ja lomakkeita löydät [Luomun lomakkeet ja ohjeet](#). Luomutuotantoon liittyvät kirjaamisvaatimukset on lisäksi ohjeistettu oppaassa [Maataloustuotannon kirjaimisvaatimukset](#).

Uudesta lainsäädännöstä johtuen kasvintuotannon ehtoihin sisältyy huomattavia muutoksia, mm.

- [viljelykierron vähimmäisvaatimukset peltokasvien viljelyssä](#),
- [kasvien lisäysaineistot](#), erityisesti [kansallinen luettelo](#) ja [uuden lisäysaineiston tuotanto luonnonmukaisena tai siirtymävaiheen tuotteena](#),
- [kasvintuotannossa käytettävät puhdistus- ja desinfiointiaineet](#), sovelletaan 1.1.2024 alkaen,
- [luonnonmukainen kasvihuonetuotanto](#).

Pehdy uusiin luomukasvintuotannon ehtoihin ja esimerkkeihin. Päivitä suunnitelmasi oman tuotantosi osalta, siten viljelykiertosuunnitelmasi täyttävät vaatimukset viimeistään 1.1.2024 alkaen.

2. Muutoksia ja täydennyksiä peltokasvien viljelykiertojen vähimmäisvaatimuksiin

Uudet EU-asetuksen mukaiset tuotantoehdot kasvintuotannon osalta julkaistiin syyskuussa 2022. Sen jälkeen on tullut esiin joitakin tarpeita täsmentää uutta ohjeistusta erityisesti koskien viljelykierron vähimmäisvaatimuksia peltokasvien viljelyssä.

Viljelykierron palkokasvien vähimmäismääriä koskevat vaatimukset

Kuten aikaisemminkin, luomutilalla tulee olla monivuotinen viljelykierto, jossa on palkokasveja pääkasveina tai aluskasveina vähintään 30 prosenttia kullakin loholla. Uuden ohjeistuksen mukaan myös aluskasveina käytetyt palkokasvit lasketaan kokonaisuksi palkokasvivuosi (aikaisemmin ker-toimella 0,3). Palkokasveja voi viljellä kasvattamalla esimerkiksi:

- palkokasvien puhdaskasvustoja;
- suurisiemenisten palkokasvilajien ja esimerkiksi korsiviljojen sekakasvustoja, joissa palkokasvien siementen osuus seoksessa on vähintään 50 prosenttia **tai vähintään 50 kg/ha**;
- nurmiseoksia, joissa pienisiemenisten palkokasvilajien siementen osuus on vähintään 15 prosenttia **ja vähintään 3 kg/ha**.

Viljavuuskasvustoja koskevat vaatimukset

Viljavuuskasvustoilla tarkoitetaan kasveja, joilla on erityinen tehtävä maan viljavuuden ylläpitämisessä. Viljelykierrossa tulee olla vähintään yksi maan viljavuutta ylläpitävä kasvusto pääkasvina ja vähintään 50 prosentilla viljelyloholla toteutettavan viljelykierron vuosista tulee olla maan viljavuutta ylläpitäviä kasveja pää-, väli- tai kerääjäkasveina. Maan viljavuutta ylläpitävinä kasvustoina (viljavuuskasvusto) huomioidaan (lihavoidut kohdat ovat täydennyksiä viljavuutta ylläpitävien kasvustojen luetteloon):

- viljelykiertoon kuuluvat yksi- tai monivuotiset nurmet
- **yksivuotinen viherlannoituskasvusto pääkasvina**
- aluskasvit, jotka voivat ovat nurmipalkokasveja tai muita nurmikasveja tai väli- tai kerääjäkasveja
- **ympäristökorvauksen lohko kohtaisen toimenpiteen mukaiset saneeraus- ja maanparannuskasvit**

- runsaasti satotähteitä tuottavien kasvien (esimerkiksi keräkaali **tai pakasteherne**) viljely avo-
maanvihannesviljelykierroissa.

Esimerkki: Apilavaltainen nurmi voi kierron kasvilajina olla samanaikaisesti sekä palkokasvi että viljavuuskasvusto. Nurmikasvusto ilman palkokasvia, esimerkiksi timoteinurmi, on viljavuuskasvusto.

3. Luomulisäysaineistorekisteri, kansallinen luettelo ja luvat käyttää tavanomaista lisäysaineistoa vuonna 2023

[Luomulisäysaineistorekisteriin](#) on koottu markkinoilla oleva siemenerät, taimet ja kasvullinen lisäysaineisto sekä luonnonmukaisesti että siirtymävaiheen tuotteena tuotetun lisäysaineiston osalta. Rekisterin tiedot perustuvat pakkaamoiden ja kauppiaiden omiin ilmoituksiin ja se on saatavissa internet-osoitteesta: Ruokavirasto > Viljelijät > Luomutilat > Luomukasvit > Luomun tuotantopanokset > Luomulisäysaineistorekisteri.

Aikaisempien tuotantovaatimusten mukaisen luomulisäysaineiston käyttö

Uudet vaatimukset eivät vaikuta vuoden 2021 aikana tai sitä aikaisemmin korjattuun luomulisäysaineistoon. Aikaisempien vaatimuksin tuotetun, sertifioitun tai tilan oman luomusiemenen vanhat varastot voi käyttää loppuun. Valmistaudu mahdollisten vanhojen ja uusien vaatimusten mukaisten tuote-erien erilläänpitoon ja jäljitettävyyden varmistamiseen varastojen ja kirjaamisvaatimusten (lohkomuistiinpanot ja varastokirjanpito) osalta.

Jos luomusiementä tai muuta luomulisäysaineistoa ei ole saatavissa, tarvitset voimassa olevan luvan tavanomaisen lisäysaineiston käyttöön. Se voi olla kasvilajia koskeva lupa kaikille luomuviljelijöille (Ruokaviraston **yleinen lupa**) tai ELY-keskuksen myöntämä **eräkohtainen lupa** yhdelle luomuviljelijälle ja erälle.

Kansallinen luettelo

Kansallinen luettelo on uusi toimintatapa. Luetteloon merkitään lisäysaineisto, josta on katsottu olevan luonnonmukaista ja siirtymävaiheen lisäysaineistoa määrällisesti ja sopivina lajikkeina riittävästi saatavilla Suomen markkinoilla. Luetteloon merkityille lajeille, alalajeille, lajikkeille tai lajikkeiden ryhmille ei ELY-keskus voi antaa eräkohtaisia lupia käyttää tavanomaista lisäysaineistoa, paitsi tietyissä [erityistilanteissa](#). Vuoden 2023 osalta [kansalliseen luetteloon](#) on merkitty seuraavat lajit: **rehuherne (josta otetaan puitavaa satoa), puna-apila ja timotei**.

Ruokaviraston yleinen lupa 2023

[Ruokaviraston yleinen lupa 2023](#) sisältää luettelon kasvilajeista ja lajikkeista, joista on lupa käyttää tavanomaista lisäysaineistoa. Ruokaviraston yleisen luvan piirissä 1.2.2023 olevia kasvilajeja ei poisteta yleisestä luvasta ajalla 1.2.2023 -31.1.2024, vaikka markkinoille kyseisenä aikana tulleet eriä merkittäisiin luomulisäysaineistorekisteriin. Tästä syystä samoja lajeja voi tänä aikana olla sekä luomulisäysaineistorekisterissä että yleisen luvan piirissä. Löydät voimassa olevan yleisen luvan ja koosteen aikaisempien lupien voimassaoloajoista internet-sivulta: Ruokavirasto > Viljelijät > Luomutilat > Luomukasvit > Luomun tuotantopanokset > [Yleinen lupa käyttää tavanomaista lisäysaineistoa](#).

Muutoksia vanhan tavanomaisen siemenvaraston käyttöön Ruokaviraston yleisen luvan perusteella

Kasvukaudella 2023 on vanhan tavanomaisen siemenvaraston käyttömahdollisuus, kun laji oli Ruokaviraston yleisessä luvassa 1.10.2022 -31.1.2023. Jatkossa eli vuoden 2024 kasvukaudesta alkaen vanhan tavanomaisen siemenvaraston käyttömahdollisuus edellyttää, että laji on yleisessä luvassa, joka on voimassa 1. helmikuuta lähtien. Jatkossa päivämäärä 1. lokakuuta ei enää ratkaise, koska yleinen lupa annetaan koko kasvukautta koskevaksi ja on voimassa helmikuun alusta seuraavan vuoden tammikuun loppuun asti.

Päiväys
20.4.2023

Dnro
2446/04.02.20.10/2023

Ilmoita yleisellä luvalla käytetystä tavanomaisesta lisäysaineistosta

Luumuviljelijöiden on yleistä lupaa käyttäessään pidettävä kirjaa käytetyn lisäysaineiston määristä ja ilmoitettava niistä luomuvalvonnalle. Tee sähköinen ilmoitus kalenterivuoden 2022 aikana yleisellä luvalla käyttämästäsi lisäysaineistosta **31.5.2023 mennessä**. Linkki sähköiseen kyselyyn on Ruokaviraston internetsivulla Ruokavirasto > Viljelijät > Luomutilat > Luomukasvit > Luomun tuotantopanokset > [Yleinen lupa käyttää tavanomaista lisäysaineistoa](#).

Tavanomainen kantasiemen on yleisessä luvassa

Sertifioitua siementuotantoa varten on tavanomaisesti tuotetulle kantasiemenelle voimassa yleinen lupa kasvukaudelle 2023. Yleinen lupa koskee lajien esiperussiementä, perussiementä sekä niitä sertifioitua siemenen sukupolvia, joista voidaan tuottaa sertifioitua siementä. Lajit ja lajiryhmät, joita lupa koskee, on lueteltu Ruokaviraston yleisen luvan liitteessä.

ELY-keskusten eräkohtainen lupa

Luvan myöntämisen edellytyksistä, hakuohjeista ja -lomakkeista on kerrottu hakemuslomakkeen täyttöohjeissa: Ruokavirasto > Viljelijät > Luomutilat > [Luomun lomakkeet ja ohjeet](#) > [Luomuvalvontalomake 9c, lupa tavanomaisesti tuotetun lisäysaineiston käyttöön](#).

Eräkohtaisia lisäysaineistolupia voi hakea myös sähköisessä Touko-asiointipalvelussa

Asiointipalvelua voivat käyttää luomuvalvontaan kuuluvat henkilöasiakkaat, jolla on maatilatunnus sekä maatilayritykset, jolla on Y-tunnus. Kirjautu Touko-asiointipalveluun osoitteessa <https://touko.ruokavirasto.fi> Lisätietoja: Ruokavirasto > Teemat > Luomu > Luomutilat > <https://www.ruokavirasto.fi/teemat/luomu/luomumaatilat/uutiset/touko-asiointipalvelu-tulossa-kayttoon/>

Muista tärkeät päivämäärät:

- **15. huhtikuuta:** Toimitusvaikeus tarkoittaa tilannetta, missä yksikään myyjä ei pysty toimittamaan luomulisäysaineistoa ennen kylvöä tai istutusta, vaikka luomuviljelijä on tilannut lisäysaineiston hyvissä ajoin. Ruokavirasto katsoo, että kevätkylvöisten kasvien osalta kohtuullinen tarkaraja toimitukselle on 15.4.2023. Tämän jälkeen lupahakemusta voi perustella toimitusvaikeudella, eikä hakemuksen lähettämistä ELY-keskukseen enää ole syytä viivyttää.
- **1. toukokuuta.** Poikkeuslupaa on normaalisti haettava viimeistään 1. toukokuuta, mutta kylvö on sallittu vasta kun lupa on myönnetty.

4. Luettelot luomutuotantoon soveltuvista tuotantopanoksista internetissä

Ruokaviraston internet-sivuilla pidetään yllä luetteloita luomutuotantoon soveltuvista tuotantopanoksista:

Ruokavirasto > Viljelijät > Luomutilat > Luomukasvit > Luomun tuotantopanokset > [Lannoitus](#)
Ruokavirasto > Viljelijät > Luomutilat > Luomukasvit > Luomun tuotantopanokset > [Kasvinsuojelu](#)

AJANKOHTAISTA LUOMUELÄINTUOTANNON VALVONNASTA

1. Mitä muutoksia EU:n uusi luomuasetus toi kotieläinsektorille?

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2018/848 soveltaminen alkoi 1.1.2022. Uusi luomuasetus toi muutoksia luomukotieläintuotantoon, erityisesti siipikarjasektorille. Joillekin muutoksille sika- ja siipikarjatuotannossa asetus antaa siirtymäaikoja ja ne löytyvät uusista tuotantoehdoista: <https://www.ruokavirasto.fi/yriytykset/opaat/luomuelain/elaintuotannon-ehdot/>

Seuraavat muutokset astuivat voimaan 1.1.2022:

- Kaikkien tavanomaisten jalostuseläinten hankinta on luvanvaraista, mukaan lukien siitossonnit. **Muista hakea ELY-keskuksesta lupa ennen eläimen hankintaa, myös silloin, jos vuokraat siitosuroksen.** Katso ensin, onko luomueläinrekisterissä (<https://www.ruokavirasto.fi/viljelijat/luomumaatilat/luomuelaimet/luomuelainrekisteri/>) tuotantoosi soveltuvia luomujalostuseläimiä määrällisesti ja laadullisesti tarjolla riittävästi. Luomueläimen hankinta on aina ensisijainen vaihtoehto. Alkuperäisrotuisten tavanomaisten jalostuseläinten hankinta ei edellytä lupaa ja ne voivat olla poikineita.
- Ruokavirasto ylläpitää luomueläinrekisteriä, jonne toimija voi halutessaan ja veloituksetta ilmoittaa myytävänä olevia luomujalostuseläimiä. Kun ilmoitat eläimen luomueläinrekisteriin, niin varmistat, että eläin on luomu, ei siirtymävaiheessa! Pakollisten tietojen lisäksi voit ilmoittaa eläimestäsi esimerkiksi jalostuksellisia ja terveydellisiä tietoja, joiden katsot antavan ostajalle hyödyllisiä lisätietoja. **Muista ilmoittaa Ruokavirastolle, kun eläin on myyty tai muusta syystä haluat sen poistuvan luomueläinrekisteristä!**
- **Poikkeus nautojen loppulihotukseen sisällä laidunkauden aikana poistui** (loppulihotusvaihe; nautoja oli mahdollista pitää sisätiloissa enintään 1/5 eläimen elinajasta ja kaikissa tapauksissa enintään kolme kuukautta).
- Lääkkeiden varoaika on kaksinkertainen ja **vähintään 48 tuntia**. Rokotteet ovat immunologisia eläinlääkkeitä, joten niitä edellä mainittu varoaika ei koske. Katso tarkempi ohjeistus tuotantoehdoista, kappale 7.3.
- Rehuannos voi sisältää keskimäärin enintään 25 % SV2-rehua.
- Asetuksen 2018/848 Liitteen I tuotteista mm. karstaamaton ja kampaamaton villa ja mehiläisvaha on 1.1.2022 alkaen mahdollista saada luomuserifikaatille. Mikäli haluat myydä tuottamaasi karstaamatonta ja kampaamatonta villaa tai mehiläisvahaa, kerro asiasta luomutarkastajalle tai ota yhteys omaan ELY-keskukseesi. Lisätietoja karstaamattomasta ja kampaamattomasta villasta myös: <https://www.ruokavirasto.fi/viljelijat/luomumaatilat/uutiset/luomuvillapaita-mutta-milla-ehdoilla/>
- Sika- ja siipikarjatiloihin rehuomavaraisuuden tulee olla vähintään 30 %. Kasvinsyöjillä rehuomavaraisuuden tulee olla 1.1.2024 alkaen 70 %.
- Sika- ja siipikarjatiloihin **tavanomaisen valkuaisrehun käyttö rajoittuu alle 35 kiloille porsaille ja nuorelle siipikarjalle.** *Ruokavirasto tulkitsee nuoreksi siipikarjaksi: Gallus gallus eläimet, jotka ovat enintään 30 viikon ikäisiä, Gallus gallus lihasiipikarjaeläimet, jotka ovat enintään 12 viikon ikäisiä ja Meleagris gallopavo eläimet, jotka ovat enintään 12 ikäisiä.* Tavanomaisen valkuaisrehun käyttö edellä mainituille sika- ja siipikarjaeläimille edellyttää aina lupaa, joka haetaan Ruokavirastosta lomakkeella 9b. **Lomake ja liitteet toimitetaan kirjaamo@ruokavirasto.fi. Hae lupa ennen kuin käytät tavanomaista valkuaisraa alle 35 kiloille porsaille ja nuorelle siipikarjalle.** Muista liittää hakemukseen täydennysrehun tuoteseloste/-selosteet, joista käy ilmi tavanomainen valkuaisrehu ja ruokintasuunnitelma.
- Poikkeuslupa hankkia alle kolmen päivän ikäisiä tavanomaisia untuvikkoja jatkuu. Mikäli kasvatat luomunuorikoita, ota yhteys ELY-keskukseesi, jotta nuorikkokasvattamo voidaan tarkastaa ja liittää luomuvalvontaan ja nuorikkokasvatukselle voidaan antaa luomuserifikaatti.
- 1.1.2023 alkaen sarven sahaukselle/katkaisulle tulee olla eläinlääkintäinen lupa. Poikkeuslupa haetaan ELY-keskuksesta lomakkeella 9b, lupa 7b.
- Luomueläintiloilla rakennusten ja laitteiden puhdistus- ja desinfiointiaineiden luettelo on luettavissa päivitetystä tuotantoehdoista. Kun olet hankkimassa tuotetta, varmista myyjältä/markkinoijalta/valmistajalta, että tuote vastaa uuden asetuksen vaatimuksia.

- **Siipikarja, paljon muutoksia.** Uusia eläinlajeja ja ikäryhmiä, tuotantoehdot mm. *Gallus gallus* emolinnuille ja nuorikoille. Tarkennuksia tuotantoehtoihin koskien mm. rakennusten väliseiniä, katoksia, kulkuluukkuja, ulkoalueita ja kerroskanaloita. Näille muutoksille **siirtymäajat** (Komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2020/464, Komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2020/2042). Katso yksityiskohtaiset vaatimukset tuotantoehdoista.

Luomumehiläishoito:

- Tutustu uusiin tuotantoehtoihin: <https://www.ruokavirasto.fi/yritykset/oppaat/luomumehilaiset/mehiläishoidon-ehdot/>
- Toimijan luomusuunnitelmaan on liitettävä lista pitopaikoista ja jokaisen pitopaikan osalta kuvaus alueen mesi- ja siitepölylähteistä sekä lähteistä, jotka saattavat aiheuttaa mehiläishoidosta saatavien tuotteiden saastumista tai mehiläisten terveyden heikentymistä.
- Mehiläistarhan uudistamista varten toimija voi hankkia rajoitetun määrän, enintään 20 %, muita kuin luonnonmukaisesti tuotettuja mehiläisiä. Hankitut tavanomaiset kuningattaret ja mehiläisparvet on sijoitettava pesiin, joiden kakut tai vahapohjukkeet ovat peräisin luonnonmukaisesta tuotannosta. Prosenttiosuus (20 %) lasketaan talvehtineiden yhteiskuntien tai vaihtoehtoisesti mehiläistalouden edellisen vuoden tukihakemuksessa todettujen yhteiskuntien lukumäärästä.
- Luomumehiläistoimija ei voi enää tuottaa tavanomaista hunajaa pölytyspalvelussa olevista pesistä. Pölytyspalvelu on mahdollista, jos keruualue täyttää luomutuotannolle asetetut vaatimukset, esimerkiksi pesien sijaitessa luomumarjatilan läheisyydessä.

2. Lintuinfluenssa ja siipikarjan ulkoilu

Lintuinfluenssaviruksen leviämisen estämiseksi siipikarja on suojattava kontakteilta luonnonvaraisiin lintuihin 8.2.2023 – 31.5.2023 välisenä aikana. Lisää lintuinfluenssasta: <https://www.ruokavirasto.fi/elaimet/elainten-terveys-ja-elaintaudit/elaintaudit/siipikarja/lintuinfluenssa/>

3. Eläinten myynti ja osto

Luomueläimiä myytäessä tai ostettaessa varmistu, että eläintä seuraa aina voimassa oleva luomusertifikaatti ja saateasiakirja/vaatimuksenmukaisuusvakuutus. Luomusertifikaatti kertoo toimijan kuulumisesta luomuvalvontaan ja saateasiakirjalla/vaatimuksenmukaisuusvakuutuksella toimija todistaa eläimen tai tuote-erän luomukelpoisuuden. Myytäessä eläin on joko luomu tai tavanomainen, ei koskaan siirtymävaiheessa. Poikineita naaraspuolisia tavanomaisia eläimiä voi hankkia ainoastaan, mikäli eläimet kuuluvat alkuperäisrotuihin (tuotantoehdot kappale 5.3.1 Alkuperäisrotujen eläimet).

4. Luomukotieläinten ruokinta vaatii tarkkuutta

Luonnonmukaisessa tuotannossa käytettävien täydennysrehujen tulee muiden rehujen tavoin olla luomuasetuksen mukaisia. Lähtökohtaisesti tämä tarkoittaa sitä, että rehuaineiden tulee olla luonnonmukaisesti tuotettuja. Jos näin ei ole, tulee rehuaineiden löytyä luomun täytäntöönpanoasetuksen liitteestä 3. Luomukotieläinten ruokinta perustuu EU-lainsäädäntöön, eikä siitä ole mahdollista kansallisesti poiketa. Esimerkiksi täydennysrehujen kantaja-aineiden tulee olla luonnonmukaisesti tuotettuja tai löytyä luomun täytäntöönpanoasetuksen liitteestä 3.

Valvonnassa lähdetään siitä ajatuksesta, että viljelijän on voitava luottaa ostamansa täydennysrehun merkintöihin. Täydennysrehujen merkintöjä tarkastetaan erityisesti luomurehuja valmistaviin yritysisiin kohdistuvilla tarkastuskäynneillä. Lisäksi täydennysrehuja on valvottu luomualkutuotannon toimijan vuotuisen tarkastuksen yhteydessä. Valvonnassa ei ole aiemmin painotettu luomukotieläintuotannossa käytettävien täydennysrehujen koostumuksen tarkastamista. Rehuteollisuuden aktivoitua asian tiimoilta tullaan tätä jatkossa painottamaan. Luomukotieläintuottajat saavat syöttää

Päiväys
20.4.2023

Dnro
2446/04.02.20.10/2023

mahdolliset varastossa olevat täydennysrehut eläimille. Tavanomaisten rehujen käyttö tilalla on sallittua vain poikkeusluvalla ja hätätilanteessa.

5. Tuoteselosteet talteen tarkastusta varten

Kaikkien ostorehujen (esim. kivennäiset, vitamiinit, täydennysrehut), säilöntäaineiden ja tuotantotilojen puhdistus- ja desinfiointiaineiden tuoteselosteet tulee ottaa talteen tarkastusta varten. Mikäli tuoteselostetta ei voi irrottaa pakkauksesta, ota tuoteselosteesta kuva.

Muista myös:

- Varmista, että käytössäsi on viimeisin versio Eläintuotannon ehtoista!
- Vastikkeetta hankittu luomurehu (tavallisimmin säilörehu, heinä tai vilja) on ostorehua eli myös siltä edellytetään asiakirjoja.
- Mikäli käytössäsi on tavanomaista valkuaisrehua (käyttö luvalla sallittua vain alle 35 kiloille porseille ja nuorelle siipikarjalle), SV1- tai SV2-rehua, valmistaudu esittämään tarkastajalle laskelma rehujen käyttöprosentista samoin kuin laskelma, josta käy ilmi väkirehu-karkearehusuhde eläinryhmittäin. Valmiit laskelmat nopeuttavat tarkastusta ja alentavat siten tarkastuksen hintaa.
- **Tavanomainen melassi:** käyttö mahdollista, jos: ei saatavilla luonnonmukaisesti tuotettua, tuotettu /valmistettu ilman kemiallisia liuottimia ja enintään 1 % rehuannoksesta. Tavanomaista melassia voidaan käyttää edellä mainituin ehdoin ruokinnassa (ei rajoitu teollisten rehujen valmistukseen), mutta säilörehun säilönnässä tavanomaista melassia ei voi käyttää.
- **Mikäli tarvitset eläintuotannon lupaa/lupia (lomake 9b), toimita hakemus perusteluineen ja tarvittavine liitteineen huolellisesti täytettynä ajoissa ELY-keskuksen tai Ruokaviraston kirjaamoon.** Valmistaudu esittämään luvat tarkastajalle.
- Nautojen ulkoilu laidunkaudella: Laidunkaudella tulee kaikkien nautojen päästä päivittäin laitumelle.

Poikkeus laidunnusvaatimukseen:

1. Yli vuodenikäisten sonnien osalta laiduntamisvaatimuksesta voidaan poiketa niin, että niiden tulee päästä päivittäin vähintään ulkotarhaan tai -jaloittelualueelle. Jos yli vuodenikäiset sonnit ovat laidunkauden ulkotarhassa tai -jaloittelualueella ja jäävät laidunkauden jälkeen tilalle, tulee niiden päästä päivittäin ulkoilemaan talvikaudella.
2. Sairas eläin voi kesäaikana olla tilapäisesti sisätiloissa, josta se joko palaa laumaan tai menee teuraaksi.

Tuotantoehdoissa uutta: Mikäli eläimet ovat laidunkaudella tuotantoehtojen vastaisesti sisätiloissa tai tarhoissa/ulkojaloittelualueilla (lukuun ottamatta: sairaat eläimet ja yli yksivuotiaat sonnit, myös mahdolliset tilapäiset poikkeukset johtuen sääolosuhteista ja maaperän kunnosta), on asiasta mahdollisimman pian tehtävä ilmoitus perusteluineen ELY-keskukseen.

Ohjeistusta voidaan hyödyntää esimerkiksi teuraskuljetuksen viivästyessä toimijasta riippumattomasta syystä tai toimijan äkillisestä sairastapauksesta johtuen. Laidunnuksen toteutus, ml. laidunkaudella mahdollisesti tapahtuvien poikimisten ja vieroitusten toteutus tulee kuvata yksityiskohtaisesti luomueläinsuunnitelmassa.

6. Lääkinnän aloitus terveydenhoitosuunnitelmaan kuuluvilla tiloilla

Terveydenhoitosuunnitelmaa noudattavalle tilalle voi eläinlääkäri varalle luovuttaa tiettyjä lääkkeitä, joiden käyttöä seurataan. Katso <https://www.ruokavirasto.fi/yritykset/oppaat/luomuelain/elaintuotannon-ehdot/#id-75-kirjanpito-elainten-laakitsemisesta>, kappale 7, Ruokaviraston vinkit.